

ELEKTRONIKUS FIZETÉS

Kézpénz nélküli jövő

Az elektronikus fizetés világszerte legismertebb és legelterjedtebb formája a bankkártyás fizetés – nem véletlen, hiszen a története több évtizedre nyúlik vissza. Idővel más csatornák is megjelentek, igyekezve még inkább háttérbe szorítani a készpénzes tranzakciókat: utalhatunk telefonon, később interneten, a cégek dedikált banki vonalon; az utóbbi esztendők vívmánya pedig a mobiltelefonos fizetés.

Az elektronikus fizetés világszerte legismertebb és legelterjedtebb formája a bankkártyás fizetés.

A magyar gazdaság készpénzigénye igen magas, a forgalomban lévő készpénz állománya meghaladja a bruttó hazai termék (GDP) nyolc százalékát, az összes fizetési tranzakció több mint 80 százaléka készpénzzel történik. A Magyar Nemzeti Bank elemzése alapján a lakosság egymás közötti kifizetési évi 388 milliárd forintba kerülnek, ha ebből a készpénzes kifizetéseket sikerülne elektronikus csatornákra áttéríteni, optimális esetben 103 milliárd forintot is megtakaríthatna az ország.

Mivel ehhez a készpénzkímélő fizetési módok elterjedésére van szükség, két fő fejlődési irány képzelhető el. Az egyik, hogy az állam törekedjen a készpénzmentesítésre, mivel az állami ügyintézésben egyelőre csak korlátozottan van lehetőség készpénzmentes fizetési módok használatára. A másik javaslat szerint jelentősen bővíteni kellene a pénzforgalmi infrastruktúrát, és minél több fogyasztó számára kellene lehetővé tenni a hozzáférést a készpénzmentes fizetési módokhoz – ugyanis a magyar települések több mint egyharmadában nincs egyetlen olyan kereskedelmi egység sem, ahol bankkártyával is lehetne fizetni.

A pénzforgalom-modernizálás hasznos mellékhatása, hogy a rejtett gazdaság mozgásterét is csökkenti az elektronikus fizetési módok használata.

Az ebpp-rendszer

A sárga csekkes befizetéseket elektronikus útra is lehet terelni; az elektronikus számlabemutató és fizetés (ebpp) rendszere már nemzetközileg elfogadott módszertan, alapvetően a pénzintézetek által támogatott megoldás, amely amerikai modell alapján az elektronikus fizetésre és az azzal egyidejű számlázásra összpontosít. Európai direktívák alapján viszont a számla benyújtása és teljesítése jobban szétválik, három megoldási út kínálkozik a vállalkozások számára:

1. Hagyományosan papír alapon. Ennek a megoldásnak fokozódó hátránya, hogy a papírbizonylatot mindenképpen eredeti formájában kell eljuttatni az ügyfélhez, és azt ilyen formában is kell megőrizni.
2. Elektronikus adatcsererendszer (edi) segítségével. Ez olyan szabványon alapul, amely két informatikai rendszer között lebonyolított zártkörű és védett tranzakciók formájában továbbítja az adatokat.
3. Elektronikus aláírással és időbélyegzővel ellátott (PKI) elektronikus dokumentum formájában. Ez a legelterjedtebb elektronikus számlázási mód, a számla tartalma, jogszabályi kellékei nyilvános formátumú elektronikus dokumentumba foglalhatók, amelyet a számla kibocsátója lát el elektronikus aláírással és időbélyegzővel, teljesítve a számviteli bizonylatra vonatkozó hitelességi követelményeket. Ez a megoldás javasolható a lakossági végfelhasználóknak kiállított számlák esetében. Az ebpp nálunk honosított változata az úgyneve-

zett konszolidátormodell, amelyben létezik egy számlabemutató, aki a vele szerződött számlakibocsátók számláit képes az általa üzemeltetett internetes felületen megjeleníteni a kibocsátók nála regisztrált ügyfeleinek.

Az m-kereskedelem

Nagyobb sikere lehet viszont a mobilfizetésnek, hiszen tíz emberből nyolcan használnak legalább egy ilyen készüléket. A mobilos fizetést viszont eddig leginkább mobilkártya-feltöltés, autópálya-matrica és parkolójegy vásárlására használták az emberek, de számottevő érdeklődés mutatkozik olyan teljesen újszerű megoldások iránt is, mint a tömegközlekedési díjak pluszkielégítéstől mentes fizetése a mobiltelefon egyszerű odaérintésével egy speciális érzékelőhöz.

A mobilszolgáltatók már régóta foglalkoznak olyan mobilkereskedelmi szolgáltatások bevezetésével, amelyek a szolgáltatóknál vezetett számlaegyenleg terhére teszik lehetővé különféle termékek, szolgáltatások megvásárlását kézi készülékünk segítségével. Ilyen esetekben a mobiltársaságok viszontértékesítőként szerepelnek. A piaci tapasztalatok, visszajelzések ugyanakkor azt mutatták, hogy az m-kereskedelem terjedésének több feltétele is van: legyen széles a termékkála, álljon rendelkezésre magas költségi keret, a családtagokat is vonjuk be a vásárlásokba, magánszemélyek egymásnak is küldhesenek pénzt, valamint a kereskedő és az ügyfél gyorsan számoljon el egymással. Mindez viszont csak úgy valósítható meg, ha nyitott, banki háttérrel rendelkező rendszert építünk ki.

Ezzel a lehetőséggel már néhány éve élhetünk is, ugyanis a Telenor (még Pannon GSM korában), a T-Mobile, az FHB Kereskedelmi Bank, valamint

A pénzforgalom-modernizálás hasznos mellékhatása, hogy a rejtett gazdaság mozgásterét is csökkenti az elektronikus fizetési módok használata.

KÁRTYÁK MINDENÜTT

Az elektronikus fizetés világszerte legismertebb és legelterjedtebb formája a bankkártyás fizetés – nem véletlen, hiszen története több évtizedre nyúlik vissza. Amíg azonban a világ fejlettebbik felében meglehetősen magas a bankkártyahasználati kultúra, addig Magyarországon a kártyabirtokosok nagy része még mindig csak készpénzfelvételre használja a plasztiklapot. Felmérések szerint az effajta elektronikus fizetés elterjedésének a bizalmatlanság a legnagyobb akadálya, vagyis az emberek többsége nem érzi biztonságos fizetési módnak. Ugyancsak sokan vélik bonyolultnak, és kevesen ugyan, de olyanok is akadtak, akik szerint kényelmetlen így fizetni a vásárláskor.

A mobilos fizetést eddig leginkább mobilkártya-feltöltés, autópálya-matrica és parkolójegy vásárlására használták.

Az ebpp nálunk honosított változata az úgynevezett konszolidátormodell.

az MPP Magyarország Informatikai Zrt. olyan számlakiegyenlítési módot vezetett be, amely mobiltelefonnal könnyen és gyorsan elvégezhető. Ráadásul – megnyugtató az elektronikus pénzügyi műveletekkel szemben bizalmatlan embereknek – a tranzakciók titkosítási algoritmusai is bonyolultabbak, mint bankkártyás fizetés esetén. Az új megoldás lényege, hogy a felhasználók – valamint az általuk megjelölt, rendelkezésre jogosult személyek – a mobiltelefonjuk használatával fizetési tranzakciókat kezdeményezhetnek a szolgáltatás keretében a bankszámlán rendelkezésre álló egyenlegük vagy hitelkeretük erejéig. A szolgáltatást a regisztrált kereskedőknél való fizetésre, valamint pénz küldésére és fogadására lehet használni.

Az elfogadó egység (bolt, internetes áruház) a vevő telefonszáma vagy mobilfizetési azonosítója megadásával kezdeményezhet tranzakciót a vevő telefonjára. Ezután a fizetés jóváhagyását kérő üzenet érkezik a mobiltelefonra. A tranzakciót a vásárló a telefon segítségével és a mobilfizetési számlájához tartozó kód megadásával hagyhatja jóvá vagy utasíthatja el. Ezt követően a fizetés sikerességét visszaigazoló sms érkezik a telefonra.

Bármilyen típusú elektronikus fizetésről legyen is szó, azt nem technológiai kérdésként kell kezelni, sokkal inkább a szolgáltatásra kell összpontosítani.

PÉNZKÜLDÉS, -FOGADÁS

A mobilfizetési szolgáltatás segítségével az ügyfeleknek az úgynevezett p2p tranzakció keretében lehetőségük van pénzt küldeni bármely más, ezzel a szolgáltatással szintén rendelkező ügyfél részére, valamint tőlük pénzt fogadni. Mobilfizetéssel közműszámlákat is ki lehet egyenlíteni.

Mindezen túl az érintkezésmentes mobilfizetést használók száma is gyors növekedésnek indul a következő öt évben, különösen a kis összegű számlák kiegyenlítésekor. Ez a növekedés az eljárást lehetővé tevő NFC- (Near Field Communication) technológia népszerűbbé válását tükrözi, ami az érett gazdaságokban a mobilbankolás és más fizetési szolgáltatások terjedését segíti elő.

Fókuszban a szolgáltatás

Nos, bármilyen típusú elektronikus fizetésről legyen is szó, azt nem technológiai kérdésként kell kezelni, sokkal inkább a szolgáltatásra kell összpontosítani. Egyes szakértők szerint nem kell újabb és újabb technológiai megoldásokat kitalálni, a meglévőket kell használni, annál is inkább, mert nem biztos, hogy a felhasználók fogékonyak az új technológiákra. Az elfogadóhelyek – a kereskedők – is ugyanebben a cipőben járnak, ám mégis célszerűbb lenne nekik jó példát mutatni, és megfelelő kínálatot felsorakoztatni a vásárlóknak, például a mobilfizetésre. Ezzel egyidejűleg azt is be kell látni, hogy bizonyos idő el fog telni, mire a mobilfizetés észrevehető hatást gyakorol a lakosságra.

Sokan panaszkodnak, hogy a meglévő e-fizetési csatornákat sem használják ki teljes mértékben. Ezen nincs mit csodálkozni, hiszen például egy internetbanki átutalás nem tartozik a legegyszerűbb műveletek közé, nem beszélve arról a hercehurcáról, amit a szerződéskötés jelent a bankfiókban. Az így gondolkodók számára a sárga csekk igenis reális alternatíva. A jövőben olyan szolgáltatásokat kell fejleszteni, ahol a potenciális felhasználóknak minimális technikai és adminisztrációs küszöböt kell csak átlépniük.

■ BÁNYAI FERENC